

Κουλτούρες και φυλές των δρόμων της πόλης, blog Asteroid

Κουλτούρες και φυλές των δρόμων της πόλης

Όσοι γεννηθήκαμε και μεγαλώσαμε μέσα στις μεγαλουπόλεις, στο κέντρο τους, γνωρίζουμε από κλειστούς ορίζοντες. Ακόμα και τα σχετικά χαμηλά κτίρια της Αθήνας μπορούν να σκοτεινιάσουν τον ουρανό ενός μικρού παιδιού, τόσο τσιμέντο σκληρό κι ασφαλτος ολόγυρα φτάνουν και περισσεύουν για να πνίξουν τον ψυχισμό ενός εφήβου, να φρενάρουν δυνατότητες και όνειρα...

Σ' αυτό το περιβάλλον, που, όταν δεν είναι ασφυκτικό, είναι, πάντως, περιοριστικό, γεννήθηκε η κουλτούρα των δρόμων, η τέχνη και οι δραστηριότητες, όπου βρίσκουν έκφραση κι εκτόνωση οι αγωνίες κι οι ανησυχίες, οι φόβοι και τα όνειρα των σημερινών παιδιών και των εφήβων... η ίδια τους η αδρεναλίνη.

Όταν δεν βλέπεις εύκολα κι ανεμπόδιστα τον ουρανό και την θάλασσα, θα τα ζωγραφίσεις, μήπως κι ανοίξει κάπως ο ορίζοντας - κι είναι, νομίζω, αυτό η ουσία, ο πυρήνας του graffiti.

Όταν αγωνιάς και μιλάς, αλλά κανένας δεν σ' ακούει, όταν νοιώθεις πως δεν σε παίρνουν στα σοβαρά ή πως δεν έχουν χρόνο για σένα, η κραυγή σου μπορεί να μη βγει από το λαρύγγι, αλλά από το χέρι σου κι από ένα spray - κι αυτός ο λευκός τοίχος απέναντι φαντάζει προκλητικά τεράστιος κι άδειος. Μοιάζει λίγο με το μακρύ κι άγραφο μέλλον ενός νέου παιδιού. Και θέλει γέμισμα - με χρώματα, με φάτσες και γκριμάτσες, με φωνές... κάπως σαν για να καθρεφτίσει την ζωή, την πραγματική ή την φανταστική!..

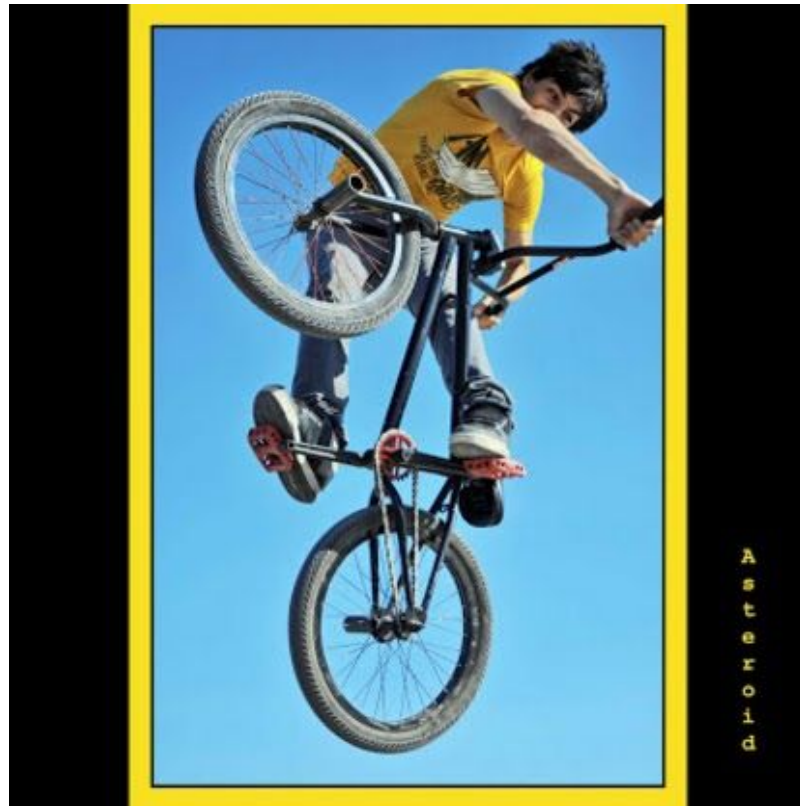
Κάπως έτσι και τα ρομαντικά τραγούδια, οι γλυκείες μελωδίες άλλων εποχών έδωσαν την θέση τους στον αγχωτικό ρυθμό του Hip Hop, με την οργή του, την ανελέητη σάτιρα, τα αδιέξοδα των νεανικών ερώτων.

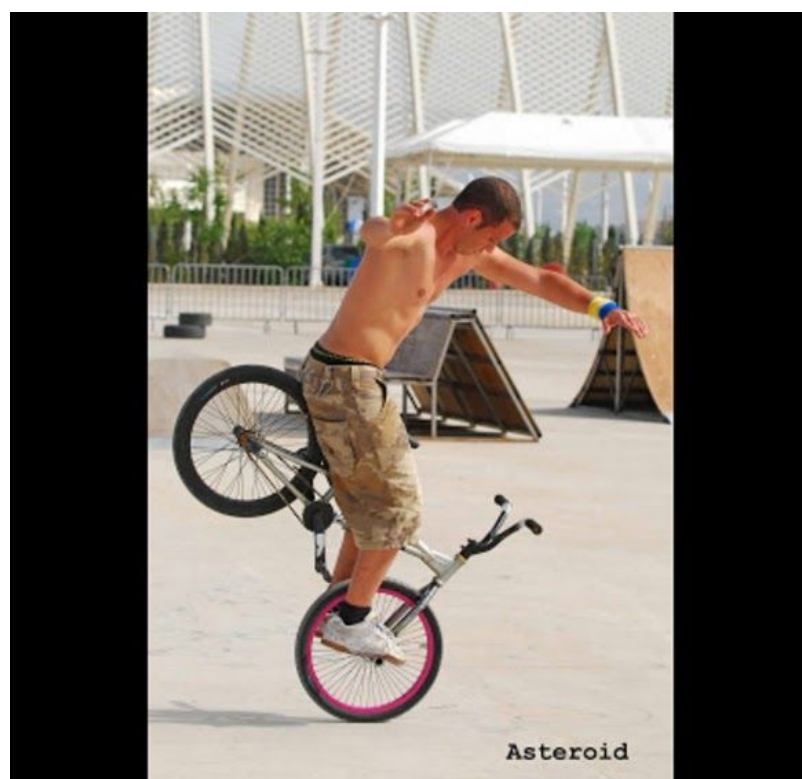
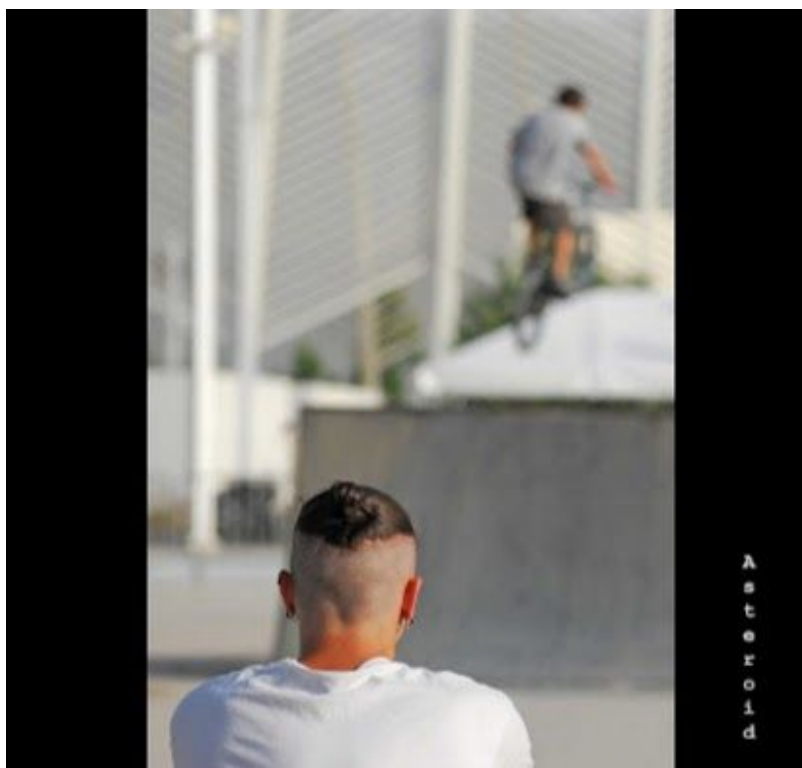
Κάπως έτσι το κυνηγητό, που παίζαμε στους δρόμους, όταν κι όπου τα αυτοκίνητα ήταν λίγα, έγινε σήμερα skateboarding και in line skating, φιγούρες με την ταχύτητα των ρουλεμάν.

Το ριψοκίνδυνο σκαρφάλωμα σε μάντρες και δέντρα, για να δούμε μια ταινία ακατάλληλη για ανηλίκους στο θερινό της γειτονιάς, έγινε ακροβατικό στον αέρα μ' ένα ποδήλατο BMX.

Πολλοί ενήλικοι, όντας βλοσυροί πατέρες και σοβαρές μητέρες πλέον, κοιτούν, στην καλύτερη περίπτωση, με επιφύλαξη τους πιτσιρικάδες των φυλών του δρόμου, τους γκραφιτάδες, τους σκεϊτάδες, τους ΒΜΧάδες κι όλους τους άλλους. Έχουν λησμονήσει τα δικά τους, δεν αναγνωρίζουν αντιστοιχίες... μονάχα το "κακό" διαβάζουν στα εφηβικά πρόσωπα, που στοιχειώνουν το πάρκο της γειτονιάς ή την πλατεία, στο τέλος του δρόμου.

Είναι, όμως, πράγματι έτσι; Ή απλώς έχουν αλλάξει τα μέσα έκφρασης και εκτόνωσης, επειδή έχουν αλλάξει οι εξωτερικές συνθήκες κι οι περιστάσεις; Τα τελευταία χρόνια οι φωτογραφικές μου δραστηριότητες και ανησυχίες μ' έχουν φέρει συχνά σε θέση παρατηρητή των "φυλών" αυτών στους δρόμους των μεγαλουπόλεων. Και μπορώ να πω πως τα πράγματα, τα πρόσωπα, οι δραστηριότητες έχουν πολλές πτυχές κι εκφάνσεις, πολλές ερμηνείες, προσεγγίσεις, χειρισμούς.

Το graffiti στον φρεσκοβαμμένο τοίχο του σπιτιού μας, το ξέρω, είναι φθορά ξένης παρουσίας, αλλά μπορεί νάναι κι όμορφο... μπορεί να χαλαρώνει λίγο την διάθεση μιας γκρίζας πόλης, να βάζει χρώμα αναγκαίο στην καθημερινότητά μας. Αν μένετε και κυκλοφορείτε στην Αθήνα, την επόμενη φορά που θα κατηφορίζετε την Πειραιώς, προσέξτε τις ασπρόμαυρες παραστάσεις στον τοίχο της Τεχνόπολης ή τις έγχρωμες, ακριβώς απέναντι, στον τοίχο του αμαξοστασίου. Αρκετά πιο κάτω, στα όρια του Πειραιά, κοντοσταθήτε για λίγο έξω από την μάντρα της "ΕΛΑΪΣ", και θα δείτε τι εννοώ: υπάρχει ανάμεσά μας graffiti, που είναι σπουδαία ζωγραφική και μας φτιάχνει την μέρα.

Αν σε κάθε γειτονιά οριζόταν για την υποδοχή και την φιλοξενία του ένας τοίχος δημόσιος ή άλλος, μια μάντρα σπιτιού εγκαταλειμμένου, ίσως αυτό να ήταν αρκετό και να μη χρειαζόταν ούτε οι γκραφιτάδες να ζωγραφίζουν οπουδήποτε ούτε οι ιδιοκτήτες να τους κυνηγάνε. Στην Ερμούπολη της Σύρου, τους "δωρίσανε" πέρυσι, τον Φεβρουάριο, την μεγάλη μάντρα του Ναυπηγείου του "ΝΕΩΡΙΟΥ", στ' αριστερά του λιμανιού, και το αισθητικό αποτέλεσμα δικάωσε κάθε προσδοκία κι αντέχει ακόμα στον χρόνο.

Ο κόσμος του *skating* και του *BMX* είναι άλλη υπόθεση, λίγο ή πολύ *extreme*, ανάλογα με τις διαθέσεις και τις αντοχές του καθενός, ανάλογα με το τι έχει μέσα του και τι θέλει να βγάλει από μέσα του το κάθε παιδί. Είναι αθλήματα, που μπορεί ποτέ να μη αναγνωρισθούν από την ΔΙΕΘΝΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, αλλά είναι εξ ίσου ή και πιο θεαματικά από τα άλλα. Κι έχουν επίσης πολλές απαιτήσεις σωματικές, χρειάζονται ικανότητα ισορροπίας και ακροβασιών, ευλυγισία, χαρακτήρα ριψοκίνδυνο, ιδιοσυγκρασία, που αρέσκεται να ισορροπεί στην κόψη του ξυραφιού. Πολλές οι μελανιές και τα διαστρέμματα, τα σπασμένα χέρια και τα πόδια δεν είναι ασυνήθιστα - κι η μόνη έκπληξη για τον αμήνητο θεατή είναι πώς γίνεται και δεν έχουμε πολλά σπασμένα κεφάλια! Σ' αυτό το τελευταίο δεν έχω απάντηση ούτε κι εγώ...

Ίσως πολλοί να πουν πως δεν είναι αθλητισμός αυτός, δεν είναι αθλήματα το BMX και το skating, δεν είναι αθλητές τα παιδιά. Το βέβαιο είναι πως έχουμε να κάνουμε με μια αντικονφορμιστική αθλητική δραστηριότητα, με σπορ συνυφασμένα με την αντίσταση στις νόρμες και στα στερεότυπα, που έχουμε στον νου μας.

Οι χώροι των δραστηριοτήτων αυτών - ειδικά στην Ελλάδα - είναι σπάνια οργανωμένοι, σπάνια έχουν κατασκευασθεί και προορισθεί για τον σκοπό αυτό. Μερικές φορές πρόκειται για αυτοσχέδιες κατασκευές μιας παρέας παιδιών με ξύλα και λαμαρίνες, υλικά πρόχειρα και συνήθως άχρηστα για άλλους. Άλλες φορές, είναι παγκάκια στις πλατείες, τα σκαλιά μιας εκκλησίας, ενός μνημείου ή ενός δημόσιου κτιρίου, η κουπαστή μιας σκάλας, που πάνω της θα γλιστρήσει το skateboard ή το πατίνι. Μπορεί νάναι και ράμπες σε μίαν αλάνα ή σ' ένα νταμάρι, στις παρυφές της πόλης. Ο ηλεκτροφωτισμός σπανίζει κι οι περίοικοι ή οι ιδιοκτήτες κοντινών καταστημάτων συχνά τους αποθαρρύνουν, τους κυνηγούν, τους διώχνουν. Και τα παιδιά φεύγουν, ψάχνουν το επόμενο βολικό σημείο, πάνε στο διπλανό παρκάκι, στο γειτονικό ανοιχτό οικόπεδο... μέχρι να τους διώξουν κι από κει.

Αν μας θυμίζουν κάτι όλα αυτά, σίγουρα δεν είναι ο οργανωμένος, επίσημος αθλητισμός, αλλά μάλλον η δύσκολη, αντίξοχη ζωή στις πόλεις. Είναι κι αυτά μια έκφραση των αντιξοοτήτων, που αντιμετωπίζουμε με σφιγμένα δόντια και πείσμα όσοι ενήλικες προσπαθούμε να επιβιώσουμε στο συχνά αφιλόξενο περιβάλλον μιας μεγαλούπολης.

Τα ίδια τα παιδιά, από την άλλη πλευρά, δεν παραπέμπουν στην εικόνα που έχουμε για τους αθλητές. Καπνίζουν στριφτά τσιγάρα και πίνουν μπίρα - συχνά, μάλιστα, καθώς κάνουν *skating*. Από τα αυτιά τους κρέμονται τα ακουστικά του *i-Pod* ή μπορεί να μιλάνε στο κινητό. Τα ρούχα τους δεν είναι φόρμες και εφαρμοστά σορτσάκια, αλλά ρούχα της ζωής στην πόλη, άνετα, χαλαρά, φαρδιά, σε χρώματα έντονα και συνήθως ταιριαστά με τα χρώματα της σανίδας ή του ποδηλάτου. Η γνωστή μας συγκέντρωση του αθλητή παίρνει εδώ άλλο νόημα και περιεχόμενο, βγάζει διαφορετική εικόνα.

Κι αν κι αυτό μας θυμίζει κάτι, είναι πάλι η ζωή μας στην πόλη - τα παιδιά αυτά ζουν μέσα στην πόλη, κοντά μας, δίπλα μας, είναι κομμάτι της, και δραστηριοποιούνται αθλητικά επίσης σε χώρους δίπλα μας, δίπλα τους, κοντά στο σπίτι τους, στο κέντρο της πόλης, και με όλα τα αξεσουάρ της καθημερινής ζωής στην πόλη - όπως κι εμείς πάμε στην δουλειά μας ή σταματάμε για έναν καφέ με φίλους στον δρόμο για το σπίτι.

Ας μη σχηματίσει κανείς την εντύπωση ότι μιλάμε για περιθώριο. Αντίθετα, μια ολόκληρη βιομηχανία ανθεί γύρω από το *skating* και την ποδηλασία *BMX*, είναι μεγάλος ο τζίρος με τα παπούτσια, τα ρούχα, τον εξοπλισμό. Οι πιο καλοί στις φιγούρες με τις σανίδες και τα ποδήλατα, όσοι καταφέρνουν πράγματα θαυμαστά και ασύλληπτα, αφηφώντας τους νόμους της βαρύτητας και της κοινής λογικής, γίνονται μικροί ή μεγάλοι ήρωες στον χώρο. Γίνονται ημίθεοι, που υποστηρίζονται οικονομικά από κατασκευάστριες ρούχων και εξοπλισμού, εισαγωγείς, καταστήματα πώλησης. Δίνουν συνεντεύξεις στα ειδικά περιοδικά του χώρου των *extreme sports*, τα οποία δεν είναι καθόλου λίγα, κάνουν περιοδείες στην περιφέρεια και σε άλλες χώρες, μετέχουν σε διαγωνισμούς και *events*, με οικονομικά έπαθλα διόλου ευκαταφρόνητα - και χτίζουν την φήμη τους, το επαγγελματικό μέλλον τους στον χώρο.

Το μόνο περιθώριο εδώ είναι το περιθώριο, στο οποίο μοιάζουμε να ωθούμε μερικές φορές τα παιδιά εμείς οι μεγαλύτεροι - ως άτομα, ως γειτονιές, ως Δήμοι των μεγαλουπόλεων. Δεν είναι, όμως, τόσο δύσκολο ούτε τόσο ακριβό να φτιαχτούν skate parks, όπως στο εξωτερικό, σε ελεύθερους χώρους. Αυτά σπανίζουν σήμερα στην Ελλάδα, με συνέπεια να δίδεται μια αίσθηση διωγμού - αλλά το σπουδαιότερο είναι ότι οι αυτοσχέδιες κατασκευές κι οι πρόχειροι χώροι προφανώς στερούνται των σωστών προδιαγραφών και εγκυμονούν κινδύνους αχρείαστους.

Είναι τόσο εύκολο να φτιαχτούν από τους Δήμους ή από άλλους Φορείς ξύλινες ράμπες, ώστε απορεί κανείς γιατί δεν τις βλέπουμε συχνά στις πόλεις μας...

Δεν μπορούμε να προσφέρουμε στα σημερινά παιδιά διέξοδο προς έναν τρόπο ζωής πιο κοντά στην φύση, τα κλείνουμε μέσα στα τείχη των πόλεων, που εξυπηρετούν τις δουλειές μας και την επιβίωσή μας. Είναι φυσικό, επομένως, να αναζητούν μέσα σ' αυτό το περιβάλλον διεξόδους για παιχνίδι και εκτόνωση. Το skateboarding και το BMX παρέχουν αυτές τις διεξόδους και, όσο κι εμείς αν δεν τα καταλαβαίνουμε απολύτως, αυτά είναι εδώ για να μείνουν.

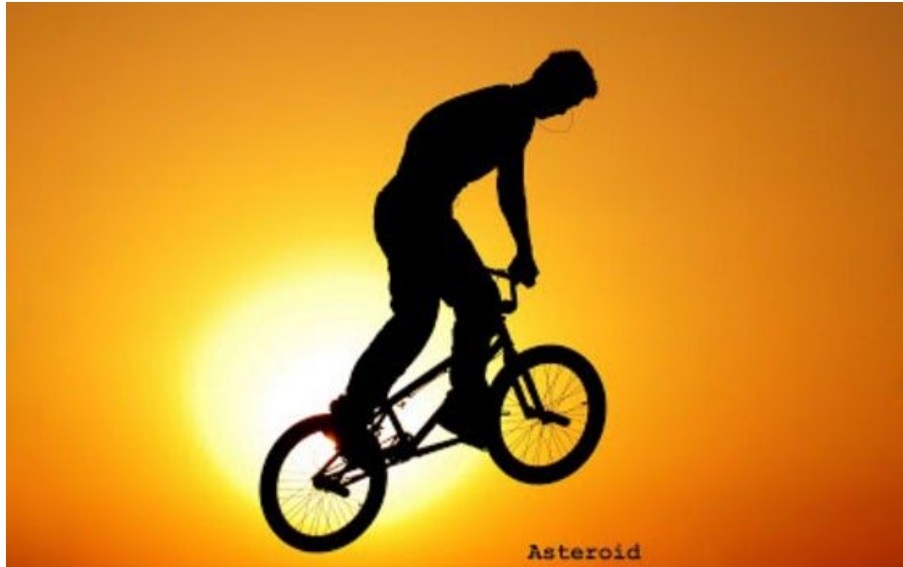
Το βλέπει κανείς εύκολα αυτό στα μάτια, που λάμπουν, στην σοβαρότητα και στην αφοσίωση...

Ἡ πρώτη γενιά μπορεί να αποχωρεί σιγά-σιγά από το προσκήνιο, αλλά οι επόμενες ακολουθούν...

Κι είναι στο χέρι μας να κάνουμε το όραμά τους πιο προσιτό και πιο ασφαλές!

To blog ASTEROID, http://asteroid2.blogspot.gr/2010/05/blog-post_18.html

Ασκήσεις

1. Ποιοι λόγοι γέννησαν την κουλτούρα του δρόμου σύμφωνα με το κείμενο; Μπορείτε να προσθέσετε και άλλους λόγους σύμφωνα με τη δική σας εμπειρία;
2. Να δώσετε με τη βοήθεια του λεξικού τη σημασία της λέξης «κουλτούρα», έπειτα να συζητήσετε σχετικά με τη χρήση του όρου στο συγκεκριμένο κείμενο.
3. Σε ποιες κουλτούρες του δρόμου αναφέρεται το κείμενο; Ποια είναι τα σχόλια των μεγάλων για αυτές τις δραστηριότητες των νέων;
4. Ποια νομίζετε ότι είναι η στάση του κειμενογράφου απέναντι στις κουλτούρες του δρόμου και ποια ταυτότητα προβάλλει μέσα από το κείμενό του; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορά σε συγκεκριμένα σημεία του κειμένου.
5. Ο κειμενογράφος χρησιμοποιεί συχνά άπληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Πώς ερμηνεύετε αυτή την επιλογή;
6. Στο κείμενο συναντούμε συχνά αποσιωπητικά. Να εντοπίσετε τρία παραδείγματα και να σχολιάσετε τη χρήση τους.
7. Πώς θα χαρακτηρίζατε το ύφος του κειμένου; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
8. Να αποδοθούν στα ελληνικά οι λέξεις:
αντικομφορμιστική, νόρμες, αξεσουάρ, extreme, sports, events.
9. Να σχολιάσετε τον τίτλο του κειμένου.
Πιστεύετε ότι είναι κατάλληλος; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
Μπορείτε να προτείνετε έναν άλλο εναλλακτικό τίτλο;
10. Στο κείμενο συνδυάζεται ο λόγος με την εικόνα, έχουμε δηλαδή ένα πολυτροπικό κείμενο. Ποια είναι τα πλεονεκτήματα αυτού του συνδυασμού;